

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-140>

УДК 336.743

КРИПТОВАЛЮТА ЯК КАПІТАЛІЗАТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

CRYPTOCURRENCY AS A CAPITALIZER ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY

Фаринович Ірина Володимирівнакандидат економічних наук, доцент,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0467-8578>**Мутка Соломія**студентка,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1004-0458>**Farynovych Iryna, Mutka Solomiya**
«Lviv Polytechnic» National University

Дана стаття розглядає актуальне питання розвитку криптовалют в Україні та світі. Досліджено загальний обсяг криптотранзакцій в Україні та приріст інвестицій від криптоактивів. Охарактеризовано Топ-10 криптовалют за капіталізацією. З'ясовано, що найпопулярнішою криптовалютою сьогодення залишається Bitcoin. Визначено основні проблеми розвитку ринку криптовалют, а саме: вдосконалення правового регулювання, відсутність державних регуляторів, недостатня обізнаність населення. З'ясовано, що правові аспекти використання криптовалют в Україні регулюються Законом України «Про віртуальні активи», який був прийнятий ще у вересні 2021 року, проте не набув чинності дотепер. Доведено, що через відсутність чітких крипторегуляторів Україна втрачає значні суми податкових надходжень. Так, протягом 2016-2022 років Україна втратила 4,1 млрд дол податкових надходжень від операцій з криптовалютою. Досліджено, що криптовалюти можуть бути важливим фактором розвитку економіки, сприяючи інвестиціям, інноваціям та фінансовій інклюзії.

Ключові слова: криптовалюта, біткоїн, економічний розвиток, ринок криптовалют, перспективи.

This article examines the current issue of the development of cryptocurrencies in Ukraine and the world. It established that the cryptocurrency market determined by technological and socio-economic factors. The total volume of crypto transactions in Ukraine and the growth of investments from crypto assets investigated. The Top-10 of cryptocurrencies by capitalization characterized. It turned out that the most popular cryptocurrency of today remains Bitcoin. The following advantages of cryptocurrency for the economic development of the country allocated: attracting investments, developing innovations, creating jobs, developing financial inclusion, simplifying international transfers, stimulating education, protecting against inflation and strengthening the national economy. The main problems of the cryptocurrency market development have been identified, namely: improvement of legal regulation, lack of state regulators, lack of awareness of the population. The legal aspects of the use of cryptocurrencies in Ukraine are regulated by the Law of Ukraine "On Virtual Assets," which was adopted back in September 2021. However, this Law did not enter into force even in the new edition of 2023, taking into account the European MiCA project, since no changes were made to the Tax Code of Ukraine regarding the peculiarities of taxation of operations with virtual assets. It is proved that due to the lack of clear crypto regulations, Ukraine loses significant amounts of tax revenues. Thus, during 2016-2022, Ukraine lost \$4.1 billion in tax revenues from operations with cryptocurrency. It has been researched that cryptocurrencies can be an important factor in economic development, promoting investment, innovation and financial inclusion. To realize their potential, it is important to create appropriate regulatory conditions and raise awareness of the opportunities and risks associated with their use. To achieve the positive impact of cryptocurrencies on economic development, it is important to ensure a balance between innovation and investor protection through a clear regulatory environment.

Keywords: cryptocurrency, Bitcoin, economic development, cryptocurrency market, prospects.

Постановка проблеми. Розвиток ринку криптовалют в Україні та світі має свої особливості, які визначаються як технологічними, так і соціально-економічними факторами. Криптовалюти, зокрема Bitcoin, здобули величезну популярність у світі, особливо після 2017 року, коли їх вартість різко зросла. Поява блокчейн-технології стала основою для розвитку не тільки криптовалют, а й різноманітних децентралізованих додатків (dApps), смарт-контрактів та DeFi (децентралізовані фінанси). Криптовалюта має великий потенціал стати потужним капіталізатором економічного розвитку країни, забезпечуючи приріст інвестицій, фінансову інклюзію, технологічні інновації та можливості для глобалізації. Однак для реалізації цього потенціалу необхідно створити належні регуляторні умови, підвищити обізнаність населення та забезпечити захист інвесторів

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження сутності поняття криптовалюти, їх видів та перспектив їх розвитку в Україні займалися різні вчені, науковці, дослідники, такі як Нечай О. [1], Козенков Д., Момот Ю. [2], Єрмоленко О. [3]. Історію розвитку та роль криптовалют на фінансовому ринку розглядали Алексеєнко В. Ю., Чубарь О. Г. [4], Коваленко Ю. М. [5]. Аналіз ринку криптовалют в світі та Україні досліджували Кисляков С.С., Моїсеєнко Т. Є. [6], Рубанов П. М. [7], Тарасов В. А. [8]. Питання правового регулювання криптовалют в Україні вивчали такі науковці як Нескороджена Л. Л., Бонь Б. О., Кононець О. М. [9]. Серед зарубіжних науковців, які присвятили свої праці дослідженню

криптоактивів можна віднести Н. Гендел та Дж. Хамрік [10], С. Накамото [11] та інші.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета даної статті полягає в дослідженні ролі криптовалют в Україні, як чинника зростання розвитку економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Українці проявляють великий інтерес до криптовалют. Згідно з різними опитуваннями, значна частина населення володіє криптоактивами. Так, у 2024 році криптовалютою в Україні володіли 10,6% населення [12]. Також зростає кількість криптовалютних бірж, обмінників і майнінгових компаній в Україні, що свідчить про розвиток криптоінфраструктури. Загальний обсяг всіх криптотранзакцій в Україні за період 2022–2023 років становив понад \$84 млрд [13]. Приріст інвестицій від криптоактивів в Україні склав 850 млн. доларів США у 2023 році і випередив такі країни як Японія, Канада, Франція, Іспанія, Польща [14]. Проаналізуємо ТОП-10 криптовалют за капіталізацією у 2024 році (табл. 1).

Криптовалютами з найбільшою ринковою капіталізацією та домінацією на крипторинку є Bitcoin (BTC), Ethereum (ETH), Tether (USDT).

Bitcoin (BTC) – є лідером ринку, відомий своєю децентралізацією, обмеженою пропозицією та визнанням як «цифрове золото».

Ethereum (ETH) – є другою за величиною криптовалютою, особливо завдяки смарт-контрактам і застосуванням у сфері децентралізованих фінансів (DeFi). Перехід на Ethereum 2.0 з Proof-of-Stake (PoS) допоміг підвищити ефективність мережі, що сприяло зростанню його вартості.

Таблиця 1

Топ-10 криптовалют за капіталізацією станом на 30.04.2024 р.

Криптовалюта	Ринкова капіталізація, \$ США	Домінація на крипторинку, %
Bitcoin (BTC)	1,02 трільйона	54,09
Ethereum (ETH)	333,2 мільярда	17,71
Tether (USDT)	96,9 мільярда	5,15
Binance Coin (BNB)	33,9 мільярда	2,69
Solana (SOL)	50,5 мільярда	2,5
Ripple (XRP)	29,7 мільярда	1,57
USD Coin (USDC)	28 мільярдів	1,48
Lido Staked Ether (stETH)	27 мільярдів	1,3
Cardano (ADA)	20,18 мільярда	1,09
Avalanche (AVAX)	15,34 мільярда	0,75

Джерело: систематизовано автором на основі [15]

Tether (USDT) – це токен, курс якого прив'язаний до курсу долара в рівному співвідношенні. Головною перевагою Tether на тлі високої волатильності крипторинку є його стабільний курс [15].

Криптовалюта може виконувати роль капіталізатора економічного розвитку країни через кілька ключових механізмів:

1. Криптовалюти і пов'язані з ними проекти, такі як ICO (первинні пропозиції монет) або IEO (первинні пропозиції бірж), можуть залучати інвестиції з усього світу, що підтримує стартапи та інновації. Інтерес до криптоінвестицій стимулює активність венчурних фондів, які інвестують у нові технології та бізнеси.

2. Криптовалюти можуть забезпечити доступ до фінансових послуг для людей, які не мають традиційних банківських рахунків. Це особливо важливо в країнах з низьким рівнем банківської інфраструктури. Криптовалютні платформи можуть підтримувати мікрофінансування та позики, що допомагає малим підприємствам зростати.

3. Криптовалюти стимулюють розвиток технологій, зокрема блокчейн-технологій, які можуть бути адаптовані для використання в інших галузях, таких як логістика, охорона здоров'я та управління даними. Це створює нові ринки і можливості для інновацій. Також блокчейн може покращити прозорість, ефективність та безпеку бізнес-процесів, що, в свою чергу, підвищує конкурентоспроможність.

3. Розвиток криптоіндустрії сприяє створенню нових робочих місць у таких сферах, як технології, фінанси, маркетинг та консалтинг. Це не тільки зменшує рівень безробіття, але й підвищує загальний рівень кваліфікації робочої сили.

5. Криптовалюти можуть слугувати альтернативним засобом збереження вартості, особливо в умовах економічної нестабільності. Вони можуть допомогти громадянам захистити свої заощадження від інфляції та економічних коливань.

4. Криптовалюти спрощують міжнародні перекази, знижуючи витрати та час на трансакції. Це відкриває нові можливості для експорту та імпорту.

6. Зростання криптоіндустрії створює попит на нові навички, що стимулює розвиток освіти в галузі фінансів, технологій та підприємництва.

Хоча криптовалюти мають потенціал для розвитку в Україні, їх використання ускладнюються кількома важливими проблемами: необхідність вдосконалення правового

регулювання, відсутність державних регуляторів, недостатня обізнаність населення про ризики, таких як шахрайство та волатильність. Вирішення цих викликів вимагатиме зусиль з боку держави, освіти та приватного сектору.

У 2021 році Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про віртуальні активи», який регулює правові аспекти використання криптовалют. Цей закон визначає основні поняття, регуляторів та вимоги для учасників ринку. Цей Закон повинен набрати чинності після внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами. Нова редакція цього Закону, оновлена з урахуванням європейського проекту MiCA була представлена ще у 2023 році, однак на практиці цей закон не набув чинності і досі [16].

На нашу думку, впровадження правового регулювання криптовалютного ринку дозволить не лише легалізувати цей ринок, а й запобігти фінансовим втратам, залучити інвестиції, знизити ризики та збільшити податкові надходження до бюджету.

Як показує дослідження проведені Ukraine Economic Outlook, Україна втрачає значні суми податкових надходжень до бюджету через відсутність чітких крипторегуляцій (рис. 1).

З рисунку 1, видно, що Україна щорічно втрачає податкових надходжень до бюджету від 0,1–1,3 млрд дол через відсутність крипторегуляцій. Так, протягом 2016–2022 років Україна втратила 4,1 млрд дол податкових надходжень [17].

Таким чином, впровадження правового регулювання ринку криптовалют може стати потужним інструментом для стимулювання економічного розвитку, сприятиме збільшенню надходжень до бюджету, забезпечуючи при цьому захист інвесторів.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що розвиток криптовалют в Україні та світі є динамічним процесом, який потребує адаптації до нових викликів та можливостей. У майбутньому, криптовалюти можуть виконувати важливу роль у капіталізації економічного розвитку країни, сприяючи залученню інвестицій, фінансовій інклюзії, створенню нових робочих місць, розвитку технологій та збільшення дохідної частини бюджету. Однак, для розвитку ринку криптовалют державі необхідно створити відповідні регуляторні умови та підвищити обізнаність населення про можливості і ризики, пов'язані з використанням криптовалют.

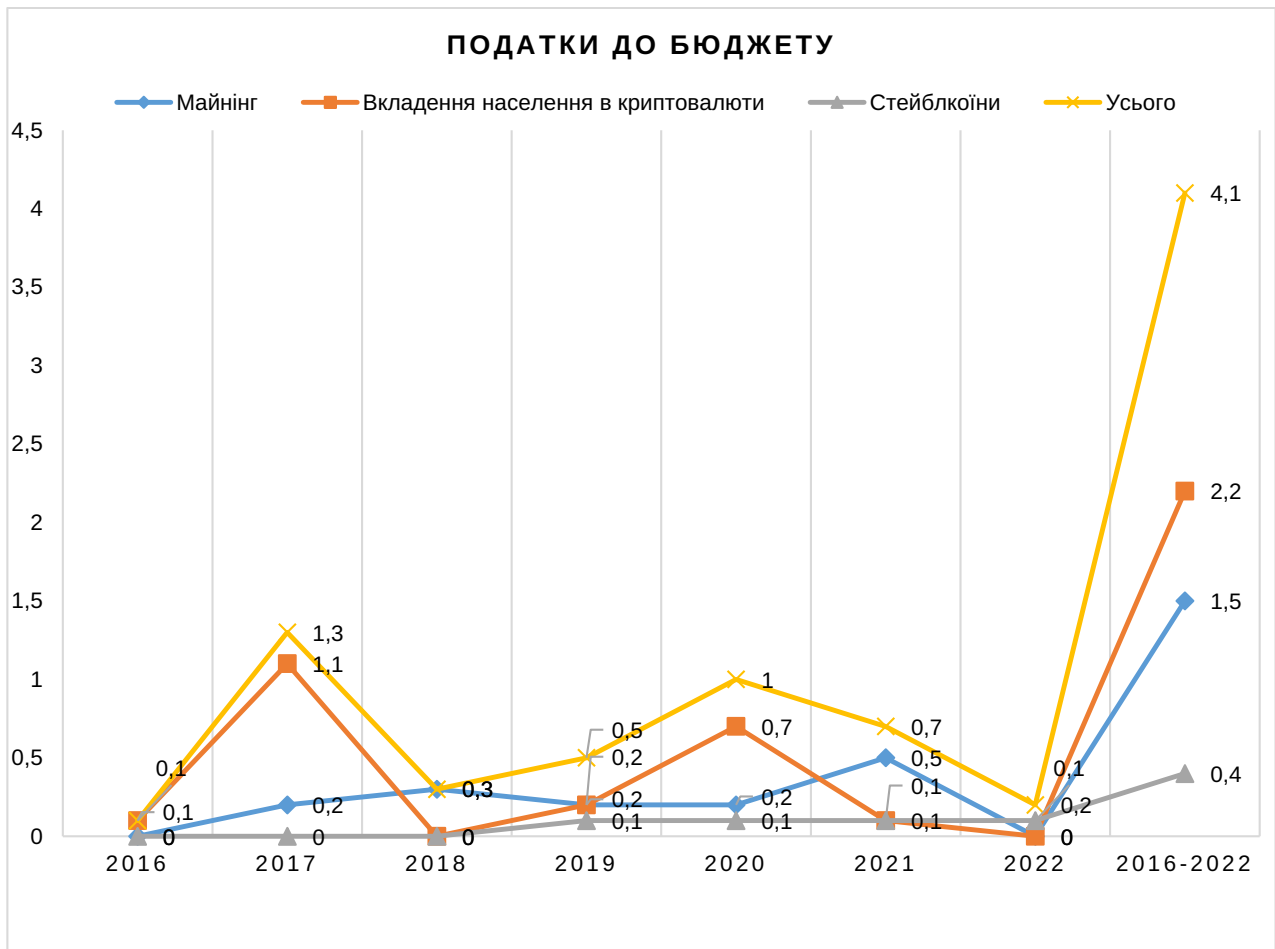

Рис. 1. Втрати податкових надходжень України протягом 2016–2022 через відсутність крипторегуляцій, млрд дол США

Джерело: систематизовано автором на основі [17]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Нечай О. Поняття, види та перспективи використання криптовалюти в Україні. *Scientific journal «MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS»* URL: <https://mdes.khmnu.edu.ua/index.php/mdes/article/download/291/263/631>
2. Момот І. О., Момот Ю. Г., Козенков Д. Є. Сутність та особливості функціонування криптовалют. *Економіка і суспільство*. 2018. № 15. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/107.pdf
3. Єрмоленко О. А., Лисьонкова Н. М., Шумбар А. С. Сутність криптовалют і перспективи їхнього розвитку в сучасних умовах. *Інфраструктура ринку*. 2019. Випуск 37. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/37_2019_ukr/9.pdf
4. Алексеєнко В. Ю., Чубарь О. Г. Криптовалюти: економічна сутність, історія розвитку та роль на світовому фінансовому ринку. *Наукові перспективи*. 2024. № 1(43). С. 340–358.
5. Коваленко Ю., Белінська Я., Вергелюк Ю. Теоретико-методологічний концепт інституційних трансформацій на міжнародних і національних ринках криптовалют. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 2 (34). С. 174–191.
6. Кисляков С. С., Моїсеєнко Т. Є. Аналіз ринку криптовалюти в світовій економіці. *Міжнародна економіка: інтеграція науки та практики* : збірник наукових праць. 2017. Вип. 7. С. 28–33. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/23747>
7. Рубанов П. М. Аналіз розвитку світового ринку криптовалют. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 28-2. С. 82–87.
8. Тарасов В. А. Застосування технічного аналізу для дослідження ринку криптовалют. *Вісник Сумського державного університету*. 2022. № 4. С. 274–282.

9. Нескороджена Л. Л., Бонь Б. О., Кононець О. М. Сучасний стан правового регулювання криптовалюти в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 3. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2024/46.pdf
10. Gandal, N., Hamrick, J, Moore, T., Oberman, T. Price Manipulation in the Bitcoin Ecosystem. *Journal of Monetary Economics*. 2018. Vol. 95. Pp. 86–96
11. Nakamoto, S. Bitcoin: A Peer-to-Peer Elec-tronic Cash System. Website Bitcoin.org. 2009. URL: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>
12. Україна посіла четверте місце серед найбільш дружніх до криптовалют країн. URL: <https://open4business.com.ua/ukrayina-posila-chetverte-misce-sered-najbilsh-druzhnih-do-kryptovalyut-krayin/>
13. Чернецький А. Регулювання криптовалютного ринку: як не вбити індустрію. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/08/15/718042/>
14. Бутурлим О. Обігнали Японію, Канаду і не тільки: скільки заробили українці на криптовалюті у 2023 році. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/investiciji-u-kryptovalyutu-skilki-zarobili-ukrajinci-u-2023-roci-12576861.html>
15. Список ТОП 10 криптовалют за капіталізацією. URL: <https://trusteeglobal.com/academy/spysok-top-10-kryptovalyut-za-kapitalizacziyeu/>
16. Груша В. Регуляція криптовалюти в Україні: відкласти не можна прийняти. URL: https://lb.ua/blog/vadym_hrusha/597244_regulyatsiya_kryptovalyuti_ukraini.html
17. Ukraine Crypto Outlook. Історія світового ринку Crypto 2016-2023 та сценарій його впровадження в Україні. URL: <https://www.kuna.family/ukraine-crypto-outlook>

REFERENCES:

1. Nechay O. Ponyattya, vydy ta perspektyvy vykorystannya kryptovalyuty v Ukrayini [Concepts, types and prospects of using cryptocurrency in Ukraine]. *Scientific journal «MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS»* Available at: <https://mdes.khmnu.edu.ua/index.php/mdes/article/download/291/263/631>
2. Momot I. O., Momot Y. G., Kozenkov D. E. (2018) Sutnist' ta osoblyvosti funkcionuvannya kryptovalyut [The essence and peculiarities of the functioning of cryptocurrencies]. *Ekonomika i suspil'stvo – Economy and society*. № 15. Available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/107.pdf
3. Yermolenko O. A., Lysyonkova N. M., Shumbar A. S. (2019) Cutnist' kryptovalyut i perspektyvy yikhnoho rozvytku v suchasnykh umovakh [The value of cryptocurrencies and prospects for their development in modern conditions]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*. № 37. Available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/37_2019_ukr/9.pdf
4. Alekseenko V. Yu., Chubar O. H. (2024) Kryptovalyuty: ekonomichna sutnist', istoriya rozvytku ta rol' na svitovomu finansovomu rynku [Cryptocurrencies: economic essence, history of development and role in the world financial market]. *Naukovi perspektyvy – Scientific perspectives*. № 1(43). P. 340–358.
5. Yu. Kovalenko, Ya. Belinska, Yu. Vergelyuk. (2023) Teoretyko-metodolohichnyy kontsept instytutitsyynykh transformatsiy na mizhnarodnykh i natsional'nykh rynkakh kryptovalyut [Theoretical and methodological concept of institutional transformations on international and national cryptocurrency markets]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnya – Problems and prospects of economics and management*. № 2 (34), pp. 174–191.
6. Kislyakov, S. S., Moiseyenko T. E. (2017) Analiz rynku kryptovalyuty v svitoviy ekonomitsi [Analysis of the cryptocurrency market in the world economy]. *Mizhnarodna ekonomika: intehratsiya nauky ta praktyky : zbirnyk naukovykh prats'.* – *International economy: integration of science and practice: a collection of scientific papers*. № 7. pp. 28–33. Available at: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/23747>
7. Rubanov P. M. (2019) Analiz rozvytku svitovoho rynku kryptovalyut [Analysis of the development of the global cryptocurrency market]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, № 28-2, pp. 82–87.
8. Tarasov V.A. (2022) Zastosuvannya tekhnichnoho analizu dlya doslidzhennya rynku kryptovalyut [Application of technical analysis for cryptocurrency market research]. *Visnyk Sums'koho derzhavnoho universytetu – Bulletin of Sumy State University*. № 4. P. 274–282
9. Neskorozhena L. L., Bon B. O., Kononets O. M. (2024) Suchasnyy stan pravovoho rehulyuvannya kryptovalyuty v Ukrayini [The current state of legal regulation of cryptocurrency in Ukraine]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal – Legal scientific electronic journal*. № 3. Available at: http://www.lsej.org.ua/3_2024/46.pdf
10. Gandal, N., Hamrick, J, Moore, T., Oberman, T. (2018) Price Manipulation in the Bitcoin Ecosystem. *Journal of Monetary Economics*. Vol. 95., pp. 86–96.
11. Nakamoto, S. (2009) Bitcoin: A Peer-to-Peer Elec-tronic Cash System. Website Bitcoin.org. 2009. Available at: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>

12. Ukrayina posila chetverte mistse sered naybil'sh druzhnikh do kryptovalyut krayin [Ukraine took fourth place among the most cryptocurrency-friendly countries]. Available at: <https://open4business.com.ua/ukrayina-posila-chetverte-misce-sered-najbilsh-druzhnih-do-kryptovalyut-krayin/>
13. Chernetsky A. Rehulyuvannya kryptovalyutnoho rynku: yak ne vbyty industriyu [Regulation of the cryptocurrency market: how not to kill the industry]. Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/08/15/718042/>
14. Buturlym O. Obihnaly Yaponiyu, Kanadu i ne til'ky: skil'ky zarobyly ukrayintsi na kryptovalyuti u 2023 rotsi [Overtook Japan, Canada and more: how much Ukrainians earned on cryptocurrency in 2023]. Available at: <https://www.unian.ua/economics/finance/investiciji-u-kryptovalyutu-skilki-zarobili-ukrajinci-u-2023-roci-12576861.html>
15. Spysok TOP 10 kryptovalyut za kapitalizatsiyeyu [List of TOP 10 cryptocurrencies by capitalization]. Available at: <https://trusteeglobal.com/academy/spysok-top-10-kryptovalyut-za-kapitalizacziyeyu/>
16. Grusha V. Rehulyatsiya kryptovalyuty v Ukrayini: vidklasty ne mozhna pryynyaty [Regulation of cryptocurrency in ukraine: postponement cannot be accepted]. Available at: https://lb.ua/blog/vadym_hrusha/597244_regulyatsiya_kryptovalyuti_ukraini.html
17. Ukraine Crypto Outlook. Istoriya svitovoho rynku Crypto 2016-2023 ta stsenariy yoho vprovadzhennya v Ukrayini [The history of the global Crypto market 2016-2023 and the scenario of its implementation in Ukraine]. Available at: <https://www.kuna.family/ukraine-crypto-outlook>